

1.1 ความสำคัญและที่มาของงานวิจัย

แร่เอิร์ท (rare earth) เป็นกลุ่มธาตุที่เป็นองค์ประกอบของแร่หลายชนิดที่สำคัญ และสามารถพบได้ในประเทศไทย ได้แก่ แร่โมนาไซต์ และ แร่ซีโนไทม์ ซึ่งแร่ทั้งสองชนิดนี้ได้จากผลพลอยได้ของการทำเหมืองแร่ดีบุก นอกจากนั้นยังพบปะปนอยู่กับแร่อื่นๆ ในทางแร่ดีบุก เช่น อิลเมไนต์ เซอร์คอน การ์เน็ต แทนทาลีน เป็นต้น สำหรับแร่เอิร์ทที่ได้มักได้จากการสกัดจากแร่โมนาไซต์ (Monazite) เป็นสารประกอบของแร่เอิร์ท และ ทอริยมฟอสเฟต โดยทั่วไปมีสูตร (Ce , La , Pr , Nd , Th) PO₄ ปริมาณธาตุต่างๆ ในแร่ขึ้นอยู่กับแหล่งกำเนิดแร่ โดยปกติจะมี ThO₂ 5 - 10 % , La₂O₃ , Pr₂O₃ , Nd₂O₃ 20 - 30 % , Ce₂O₃ 25 - 35 % , Y₂O₃ 1 - 3 % , P₂O₅ 25 - 30 % , SiO₂ 1 - 4 % และสิ่งเจือปนอื่นๆ ซึ่งมีปริมาณน้อยมาก

แร่เอิร์ท (rare earth) เป็นชื่อที่ใช้เรียกหมู่ธาตุที่มีอะตอมิกนัมเบอร์ (atomic number) ตั้งแต่ 58 ถึง 71 (Lanthanide series) จาก ธาตุซีเรียม (Cerium) ถึง ธาตุลูทีเซียม (Lutetium) รวมทั้งธาตุที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน คือ แลนทานัม (Lanthanum) และ อิตเทรียม (Yttrium) ด้วย ในธรรมชาติธาตุเหล่านี้จะเกิดรวมกันเป็นแร่ และสามารถแยกออกจากแร่เหล่านั้นในรูปออกไซด์ (oxide) แร่เอิร์ทแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย กลุ่มแรกคือกลุ่มย่อยซีเรียม (Ce-sub group) หรือ แร่เอิร์ทชนิดเบา (Light rare earth) ประกอบด้วย La Ce Pr Nd Sm Pm และ Eu กลุ่มที่สองคือกลุ่มย่อยอิตเทรียม (Y - sub group) หรือแร่เอิร์ทชนิดหนัก (Heavy rare earth) ประกอบด้วยธาตุ Y Lu Yb Tm Er Ho Dy Gd Tb เนื่องจากแร่เอิร์ทเป็นกลุ่มธาตุที่มีความสำคัญในอุตสาหกรรมหลายแขนง เช่น อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมการผลิตเหล็กหล่อเหนียว อุตสาหกรรมการหลอมแก้ว และการผลิตเลนส์ชนิดดี การทำชิ้นส่วนเลเซอร์ เป็นต้น จึงทำให้ต้องหาเทคนิคกระบวนการในการสกัดแยกธาตุต่างๆ ในแร่เอิร์ทเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

แร่เอิร์ททั้งหมด มีคุณสมบัติทางเคมีคล้ายคลึงกันมาก เนื่องจากการจัดรูปของอิเล็กตรอนของอะตอม (Electronic configuration) คล้ายคลึงกันคือ อิเล็กตรอนวงนอกสุดของอะตอม มีการจัดรูปแบบ 5d¹ 6s² (ยกเว้น อิตเทรียม เป็น 4d¹ 5s²) ส่วนสมบัติบางประการที่แตกต่างกันระหว่างแร่เอิร์ทแต่ละตัว เช่น Ionization energy และ ความเป็นด่าง (Basicity) ของอ็อกไซด์ใน

กลุ่มแร่เอิร์ท เมื่ออะตอมมีกัมมันต์สูงขึ้น รัศมีของอะตอม และ อีออนจะลดลง ที่เรียกว่า Lanthanide Contraction จากการพบคุณสมบัติที่แตกต่างกันนี้ จึงใช้ประโยชน์ต่อการสกัดแยก และ การวิเคราะห์แร่เอิร์ทแต่ละตัวได้

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาดำเนินการและความเข้มข้นของการป้อนสารเวียนรอบว่ามีอิทธิพลต่อการสกัดแยกธาตุกลุ่มแร่เอิร์ท

1.3 ขอบเขตของงานวิจัย

เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพล เช่น ตำแหน่งการป้อนสารเวียนรอบ , ความเข้มข้นของสารเวียนรอบ ต่อ การสกัดแยกธาตุกลุ่มแร่เอิร์ท แบบเทคนิคการสกัดของเหลวด้วยของเหลว โดยอุปกรณ์พัลส์คอลัมน์ที่มีการป้อนสารเวียนรอบ

1.4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาทฤษฎีและเทคนิค รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลในการสกัด โดยมีการเวียนรอบ (REFLUX) เพื่อใช้ในการสกัดธาตุกลุ่มแร่เอิร์ทโดยอุปกรณ์ PULSED PERFORATED - PLATE COLUMN ให้มีประสิทธิภาพดี
2. เตรียมการทดลอง และ ดำเนินการทดลอง
3. รวบรวมข้อมูลจากการทดลอง ทั้งนี้การทดลองได้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน
ส่วนที่ 1 ศึกษาถึงความเข้มข้นของสารที่จะเวียนรอบ (REFLUX) ว่าที่ความเข้มข้นใดจะทำให้ประสิทธิภาพการสกัดสูงโดยปัจจัยอื่นๆ ให้ควบคุมให้คงที่

ส่วนที่ 2 ศึกษาถึงผลของตำแหน่งที่ป้อนสารเวียนรอบ (REFLUX) ว่าที่ตำแหน่งใด
ทำให้ประสิทธิภาพการสกัดสูงสุด

4. วิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง
5. สรุปผลการทดลอง พร้อมทั้งพัฒนาผลการทดลองที่ได้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับงาน
จริงในอนาคต
6. พิมพ์และทำเล่มวิทยานิพนธ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย